

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 5.3.2008
KOM(2008) 127 lõplik

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE**

Lääne-Balkani riikide ELiga ühinemise väljavaadete avardamine

{SEK(2008) 288}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Lääne-Balkani riikide ELiga ühinemise väljavaadete avardamine

I. SISSEJUHATUS

Viimase kahe aasta jooksul on Lääne-Balkani riigid¹ liikunud edasi ELiga ühinemise suunas. See kajastub edusammudes, olgugi ebaühtlastes, mida on tehtud reformide elluviimisel ning seatud kriteeriumide ja tingimuste täitmisel². Olulist edu on saavutatud ka piirkondlikus koostöös. Siiski seisavad meie partnerriigid 2008. aastal silmitsi mitmete probleemidega, millel võivad olla kaugeleulatuvad tagajärjed nende julgeoleku, stabiilsuse ja heaolu jaoks.

Vajadus määratleda Kosovo staatus on taas tõmmanud tähelepanu kõnealusele piirkonnale ja selle sidemetele Euroopa Liiduga. Praeguses olukorras on oluline säilitada piirkonnas rahu ja stabiilsus. Parim viis selle saavutamiseks on avardada Lääne-Balkani riikide väljavaateid ELiga ühinemiseks ning muuta ühinemisvõimalus kõikidele seal elavatele rahvastele võimalikult nähtavaks ja käegakatsutavaks. See nõuab ka kogu piirkonna poliitiliste juhtide otsustavat kaasamist.

Lääne-Balkani riikide avalik arvamus on enamjaolt ELi liikmeks saamise poolt. Kõik valitsused on selle eesmärgiks võtnud ja viivad ellu reforme. Siiski lähevad inimeste arvamused lahku mitmes võtmeküsimuses, nagu eri kogukondade kooseksisteerimine ja integratsioon ning mõnel juhul ka põhiseadusreform. Tuleb teha lisapingutusi, et saavutada kokkulepe nendes küsimustes, hoida ära ohtlikke natsionalismiilminguid ning hoogustada vajalikke poliitilisi ja majanduslikke reforme.

Euroopa Liidu ja kogu Euroopa huvides on selle piirkonna võimalikult kiired poliitilised ja majandusreformid, rahvastevaheline leppimine ja liikumine ELiga ühinemise suunas. Seepärast võtab EL nende eesmärkide saavutamiseks kasutusele kõik tema käsutuses olevad poliitilised vahendid. Komisjon peab esmatähtsaks õigusriigi, heade valitsemistavade, kohtu- ja haldusreformi ning kodanikuühiskonna arengu toetamist.

Detsembris 2007 kinnitas Euroopa Ülemkogu taas, et „Lääne-Balkani riikide tulevik on kuuluda Euroopa Liitu”. Ülemkogu väljendas valmisolekut ühinemiseelses protsessis edasi liikuda ning seda isegi kiirendada, juhul kui konkreetse partnerriigi pingutused selleks põhjust annavad. 2008. aasta veebruaris kinnitas nõukogu, et on kohustunud täielikult ja tõhusalt toetama Lääne-Balkani riikide püüdlusi saada ELi liikmeks. Nõukogu palus komisjonil kasutada ühenduse vahendeid kõnealuste riikide majandusliku ja poliitilise arengu toetamiseks ning pakkuda kogu piirkonnale konkreetseid meetmeid edusammude tegemiseks selles valdkonnas.

---

¹ Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Horvaatia, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Montenegro ja Serbia ning Kosovo ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1244/99 alusel.

² Komisjon on esitanud aruanded kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide edusammude kohta laienemist käsitlevates strateegiadokumentides 2006. ja 2007. aastal – KOM(2006) 649, 8.11.2006, ja KOM(2007) 663, 6.11.2007.

EL jätkab tööd selleks, et ELi liikmeks saamise võimalus oleks Lääne-Balkani riikide kodanike jaoks nähtav ja käegakatsutav. Seepärast peab EL olema valmis kiirendama ühinemiseelseid ettevalmistusi kõikide piirkonna riikide puhul, kui nad täidavad vajalikud tingimused. Iga riigi liikumine ELi suunas on tulemuspõhine ning sõltub konkreetsetest saavutustest ja edusammudest esmatähtsate reformide teostamisel.

2008. aasta on pöördepunktiks, mil põhivastutus piirkondliku koostöö edendamise eest läheb üle Lääne-Balkani riikidele, eelkõige uue piirkondliku koostöönõukogu vahendusel. On oluline, et selline koostöö tooks kasu kodanikele.

Mitmel piirkonna riigil on kahepoolseid lahendamata vaidlusi oma naabritega. Komisjon kutsub kõiki osapooli üles tegema uusi jõupingutusi mõlemal pooli rahuldava lahenduse leidmiseks nendes küsimustes. Heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö jäävad ELi liikmeks saamise eeltingimuseks.

Komisjon toetab Lääne-Balkani riikide pingutusi reformide ja piirkondliku koostöö teostamisel ühinemiseelse abi rahastamisvahendi kaudu. Ta on teinud uue algatuse rahastamise kooskõlastamiseks rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja kahepoolsete rahastajatega. Algatuse eesmärk on suunata võimalikult palju toetust piirkonna moderniseerimis- ja arendamisvajaduste rahuldamiseks, koondades kokku abisummad ja laenud.

Käesoleva teatise eesmärk on kinnitada ELi toetust Lääne-Balkani riikide ühinemisele Euroopa Liiduga ning kavandada tegevust piirkonna riikide kiiremaks liikumiseks ELi suunas. Käesolev teatis põhineb Thessaloniki tegevuskaval ja Salzburgi teatisel ning on kooskõlas komisjoni 2007. aasta novembris esitatud laienemist käsitleva strateegiadokumendiga. Teatises esitatakse uued algatused inimestevaheliste otsekontaktide soodustamiseks näiteks viisavabaduse ja stipendiumide kaudu, kodanikuühiskonna edendamiseks ning piirkonna majandusliku ja sotsiaalse arengu kiirendamiseks. Teatis annab ka lühiülevaate olukorrast igas partnerriigis, arvestades sündmusi, mis on aset leidnud pärast viimaste eduaruannete esitamist 2007. aasta novembris³.

Eriti hästi on ajastatud praeguse eesistujariigi otsus kutsuda Lääne-Balkani riigid 28. märtsil Sloveenias Brdos toimuvale ministrite kohtumisele. Käesolev teatis moodustab taustmaterjali aruteludeks sellel kohtumisel.

Komisjon kutsub nõukogu üles heaks kiitma käesolevas dokumendis esitatud meetmeid ning toetama nende rakendamist.

---

³ Teatis käsitleb Lääne-Balkani riikide Euroopa ja piirkondliku tegevuskava võtmeküsimusi, peatähelepanuga uutele algatustele. Meetmete täielikum nimekiri on esitatud saatedokumendis SEK(2008) 288. Vaadeldakse kaheaastast ajavahemikku alates märtsis 2006 toimunud Salzburgi kohtumisest.

II. ÜLEVAADE SAAVUTATUST JA TULEVIKUPLAANID

1. Lähenemine ELile ja piirkondliku koostöö tõhustamine

ELile lähenemiseks tuleb täita iga etapi jaoks kehtestatud kriteeriumid ja tingimused. Need hõlmavad Kopenhaageni kriteeriume, stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi ning piirkondlikku koostööd, heanaaberlikke suhteid ja täielikku koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga. Lääne-Balkani riigid peavad tõhusalt tegelema oma ühinemispartnerluste ja Euroopa partnerluste esmatähtsate ülesannetega. Iga riigi edasiliikumise tempo oleneb tema enda saavutustest nendes valdkondades.

Edasised sammud ühinemiseks ELiga

Ühinemisläbirääkimised *Horvaatiaga* edenevad hästi: pärast sõelumisprotsessi lõppemist oktoobris 2006 on avatud kuusteist läbirääkimiste peatükki ning veebruariks 2008 on kaks neist ajutiselt suletud. Horvaatia edusammud on märguandeks teistele Lääne-Balkani riikidele, et ka nende ühinemine on võimalik, kui nad täidavad vajalikud tingimused.

Tingimused et valitsus teeb otsustavaid samme sihttasemetele ja muude tingimuste täitmiseks, on võimalik Horvaatiaga peetaval ühinemisläbirääkimistel eeloleval aastal olulist edu saavutada. Et 2008. aasta saaks olla Horvaatia ühinemisprotsessis otsustava tähtsusega, peab riik astuma edasi samme mitmes valdkonnas, nagu kohtu- ja haldusreform, korrupsioonivastane võitlus, vähemuste õigused, pagulaste tagasipöördumine ning laevaehitusektori edasised ümberkorraldused. Samuti peab Horvaatia järjest suuremat tähelepanu pöörama lahendamata tülküsimustele oma naabritega. Eelkõige peab riik viivitamata ja nõukogu 2008. aasta veebruari järeldusi arvestades tegelema ökoloogilise ja kalapüügikohtade kaitsetsooni küsimusega.

Endisele Jugoslaavia Makedoonia Vabariigile anti kandidaatriigi staatus detsembris 2005. Kui üldiselt on reformid viimase kahe aasta jooksul kulgenud suhtelisest aeglaselt, siis viimasel ajal on märgata olnud reformitempo tõusu.

Parem koostöö erakondade ja peaministri vahel on parandanud vastastikust mõistmist ELiga seotud reformide küsimuses. Kordaminekute hulgas on justiitsnõukogu liikmete ametisse määramine parlamendi poolt ning riigiprokuratuuri seaduse, riigiprokuröride nõukogu seaduse ning rahvusrühmade vaheliste suhete komitee koosseisu seaduse vastuvõtmine. Edusamme on tehtud ka politseireformi ja detsentraliseerimise valdkonnas.

Endiselt on olulisim heanaaberlike suhete tagamine ning läbirääkimiste teel mõlemaid pooli rahuldava lahenduse leidmine naabritevahelistele vaidlustele kooskõlas Ülemkogu 2007. aasta detsembri järeldustega.

18. veebruaril 2008 nõukogus vastu võetud ühinemispartnerluses⁴ määratletakse kaheksa valdkonda, mis on esmajärgulise tähtsusega endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ühinemisprotsessis. Nendeks on stabiliseerimis- ja assotsieerimislepinguga võetud kohustuste nõuetekohane täitmine, erakondadevaheline dialoog, politiseaduse ja korrupsioonivastaste õigusaktide rakendamine, kohtu- ja haldusreform ning meetmed tööhõivepoliitika ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks.

---

⁴ Tekst avaldatakse ELTs lähiajal.

Endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik peab täitma need esmatähtsad ülesanded, et näidata oma valmidust alustada ühinemisläbirääkimisi. Komisjoni hinnangul on piisava poliitilise tahte ja erakondadevahelise koostöö korral võimalik vajalikud edusammud teha 2008. aasta jooksul. Komisjon hindab sihttasemete saavutamist nimetatud esmatähtsates valdkondades oma sügiseses korralises aruandes. Soovitus alustada ühinemisläbirääkimisi sõltub saavutatud tulemustest.

Olulisteks saavutusteks on olnud ka *stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute* sõlmimine teiste piirkonna riikidega. Juunis 2006. sõlmiti leping Albaaniaga ning oktoobris 2007 Montenegroga⁵. Asjaomaste vahelepingute kaubandust käsitlevad sätted on juba jõustunud. Komisjon soovib liikmesriikidel assotsieerimis- ja stabiliseerimislepingud kiiresti ratifitseerida, et need saaksid jõustuda niipea kui võimalik. Komisjon alustas läbirääkimisi stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute sõlmimiseks Serbia ning Bosnia ja Hertsegoviinaga vastavalt novembris ja detsembris 2007. Lepingud sõlmitakse kohe, kui Serbia ning Bosnia ja Hertsegoviina on täitnud vajalikud tingimused. Iga riigi edusammud teel ELiga ühinemise suunas sõltuvad eelkõige stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingutega võetud kohustuste, sealhulgas kaubandust käsitlevate sätete rakendamise tempot.

Albaania on endiselt edukas reformide elluviimisel ja ühtlustamisel ELi standarditega. Riik rakendab jõudsalt oma stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu vahelepingut ning täidab esitatud tingimusi. Albaania on näidanud üles tasakaalukust Kosovo küsimuses ning aidanud sellega kaasa piirkonna stabiilsuse säilitamisele.

Albaania poliitilised juhid on lubanud omavahel konstruktiivselt suhelda põhiliste reformide küsimuses. Keskseteks teemadeks on valimisreform, kuna 2009. aastal on tulemas parlamendivalimised, ning õigusriigi tugevdamine, kohtusüsteemi reform ning võitlus korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu. Parlamendi paranenud koostöövaim aitab nendes küsimustes edu saavutada.

Albaania suhted ELiga paranevad veelgi, kui riik jätkab stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu rahuldavat täitmist, tagab täielikult rahvusvahelistele standarditele vastavad valimised ning tugevdab õigusriiki. Samuti on oluline ettevõtluskeskkonna ja majanduse konkurentsivõime parandamine.

Montenegro on teinud olulisi edusamme alates iseseisvuse väljakuulutamisest 2006. aasta juunis. Riik on aktiivselt tugevdanud oma institutsioone ja õigussüsteemi. Põhiseaduse vastuvõtmine ning stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu allakirjutamine olid äärmiselt olulised Montenegro ja tema suhete jaoks ELiga.

Montenegro põhiseadus vastab üldjoontes Euroopa standarditele. See on piisavaks üldraamistikuks kohtusüsteemile ning põhi- ja vähemuste õigustele. Nüüd aga oodatakse Montenegrolt selle raamistiku rakendamiseks tehtavate ettevalmistuste kiirendamist. Täielikult tuleb järgida kohtuorganite sõltumatuse ja vastutuse põhimõtteid. Tõhustada tuleb pingutusi võitlemiseks korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega. Haldusreformi jätkamine ning haldussuutlikkuse suurendamine on Montenegro põhilised ülesanded.

---

⁵ Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingud endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ja Horvaatiaga jõustusid vastavalt 2004. ja 2005. aastal.

Lähitulevikus peab Montenegro saavutama ka laiemal konsensuse riigiloomes küsimustes ning tegema edusamme Euroopa integratsiooni tegevuskava rakendamiseks. Sellele peaks kaasa aitama ka aprillis 2008 toimuvad presidendivalimised.

Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu ühehäälnel ratifitseerimine tõi selgelt esile laiapärgalise toetuse ELiga ühinemisele. Vahelepingu rakendamine ning ettevalmistuste hoogustamine stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu rakendamiseks pärast selle ratifitseerimist on võtmetähtsusega Montenegro ja ELi vaheliste suhete edasises arengus. Samuti on oluline makromajandusliku stabiilsuse ja ettevõtluskeskkonna parandamine.

Bosnia ja Hertsegoviina on jätkanud pingutusi Euroopa integratsiooni tegevuskava täitmiseks. Oktoobris 2007 võtsid riigi poliitilised juhid endale kohustuse rakendada politseireformi ja teha edusamme üldise reformikava elluviimisel, et luua tingimused stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu allakirjutamiseks („Mostari avaldus”).

Koostöö endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga on jätkunud ning püsib nüüd üldiselt rahuldaval tasemel. Riigiasutuste töö on pärast uue töökorra vastuvõtmist mõningal määral paranenud. Need kordaminekud võimaldasid 4. detsembril 2007 alustada läbirääkimisi stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu sõlmimiseks. Riigijuhid peavad tegema märkimisväärsed täiendavaid jõupingutusi, et Bosnia ja Hertsegoviina saaks võtta täieliku vastutuse oma riigi juhtimise eest ning täita reformikava. Veebruaris 2008 otsustas rahu tagamise nõukogu lükata edasi kõrge esindaja büroo sulgemise.

Bosnia ja Hertsegoviina ametiasutused peavad nüüd vastu võtma politsei tööd reguleerivaid riigi tasandi õigusakte ning tegelema teiste esmatähtsate küsimustega. Komisjoni hinnangul peaks Bosnial ja Hertsegoviinal piisava poliitilise tahte korral olema peagi võimalik täita stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu allakirjutamiseks vajalikud tingimused. Riigil on vaja toimivaid ja tõhusaid institutsioone, kes oleksid võimelised toime tulema Euroopa integratsiooniga seotud ülesannetega.

Serbia on piirkonnas võtmeroll nii majanduslikus kui ka poliitilises mõttes. Täieõigusliku liikmena Euroopa rahvaste perekonda kuuluv stabiilne ja heal järjel Serbia on oluline tegur ka piirkonna stabiilsuse tagamisel. Serbial tuleb praegu teha strateegilisi valikuid oma tuleviku suhtes. Veebruaris 2008 toimunud presidendivalimised kinnitasid Serbia Euroopa-suunalisi püüdlusi.

EL on andnud nõusoleku moodustada töörihm, kelle ülesandeks oleks uurida võimalusi saavutada kiiret edu selles valdkonnas, ning on valmis kirjutama Serbiaga sõlmitavale assotsieerimis- ja stabiliseerimislepingule alla kohe, kui vajalikud eeltööd on lõpetatud. EL on veendunud, et kõnealune leping toob kasu nii Serbiale kui ka ELile ning mõjutab positiivselt kogu piirkonda.

Piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted on olulisemad kui kunagi varem, et Serbia ja kogu piirkond tervikuna saaksid jätkata tegutsemist ühinemiseks ELiga.

14. detsembril 2007 kohtunud Euroopa Ülemkogu märkis, et Serbia edusamme teel ELi ja kandidaatriigi staatuse poole saab kiirendada. Komisjon kutsus Serbiat üles kinnitama oma tahet luua tihedamaid sidemeid Euroopa Liiduga.

Kosovo staatusega seotud sündmused

17. veebruaril võttis Kosovo Assamblee vastu resolutsiooni, millega kuulutati Kosovo iseseisvaks. 18. veebruaril toimunud kohtumisel märkis nõukogu, et kõnealuse resolutsiooniga võttis Kosovo endale kohustuse järgida demokraatia ja kõigi kodanike võrdsuse põhimõtteid, kaitsta serbia ja muid rahvusvähemusi ning usulist ja kultuuripärandit ning nõustuda rahvusvahelise järelevalvega.

Samuti märkis nõukogu, et liikmesriigid otsustavad oma suhete üle Kosovoga kooskõlas riiklike tavade ja rahvusvahelise õigusega. Nõukogu rõhutas, et Kosovo puhul on tegemist *sui generis* juhtumiga, mis ei sea kahtluse alla riikliku suveräänsuse või territoriaalse terviklikkuse põhimõtteid, ÜRO hartat, Julgeolekunõukogu resolutsioone ega Helsingi lõppakti. Nõukogu tervitas ka rahvusvahelise kogukonna kohalolu jätkumist vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile nr 1244. Nõukogu kordas ELi valmisolekut olla põhiliseks stabiilsust tugevdavaks jõuks kõnealuses piirkonnas.

Kooskõlas nõukogu järeldustega peab komisjon oluliseks, et Belgrad ja Priština täidaksid oma eelnevaid lubadusi hoiduda igasugusest tegevusest või avaldustest, mis võiksid ohustada julgeolekut.

Komisjon tervitab nõukogu seisukohta, milles ta kinnitas endale võetud kohustust täielikult ja tõhusalt toetada Lääne-Balkani riikide võimalusi ühineda ELiga ning kutsus komisjoni üles kasutama ühenduse vahendeid majandusliku ja poliitilise arengu edendamiseks ning tegema kogu piirkonnale ettepanekuid konkreetsete meetmete võtmiseks edu saavutamiseks nendes küsimustes.

EL toetab Kosovo edasist arengut ELi eriesindaja juhitava rahvusvahelise tsiviilmissiooni ja EJKP õigusriigimissiooni kaudu ning annab olulist abi majandusliku ja poliitilise arengu toetuseks.

4. veebruaril võttis EL vastu ühismeetme EJKP missiooni (EULEX Kosovo) rakendamiseks ning nimetas ametisse ELi eriesindaja. Missioonis osalevad politseinikud, kohtunikud, prokurörid ja tolliametnikud, kes aitavad Kosovo ametiasutustel tagada õigusriigi põhimõtete järgimist.

Kosovo ees seisvateks peamisteks ülesanneteks on õigusriigi ning eelkõige kohtusüsteemi tugevdamine, organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni vastane võitlus, majandusarengu toetamine ja töökohtade loomine, pagulaste tagasipöördumise ning vähemuskogukondade tingimuste parandamine ning kogukondadevahelise dialoogi ja leppimise edendamine. ELilt Kosovole antava abi kogusumma on hinnanguliselt 1 miljard eurot ajavahemikuks 2007–2010 ning sellest toetatakse Kosovo poliitilist ja majanduslikku arengut ning rahastatakse ELi osalust rahvusvahelise kogukonna kohalolus Kosovos.

Kosovo on teinud edusamme demokraatliku ja mitmerahvuselise ühiskonna väljakujundamisel. 2007. aasta novembris toimunud üldvalimised olid vabad ja ausad ning vastasid üldjoontes rahvusvahelistele standarditele. Uues koalitsioonivalitsuses on ministreid serbia ja türki kogukondadest ning valitsus on lubanud hoolitseda vähemuste, eelkõige Kosovo serblaste heaolu eest. Valitsus on rõhutanud ka ELiga ühinemiseks vajalike reformide olulisust.

Kosovol, nagu teistelgi Lääne-Balkani riikidel on selge ja käegakatsutav võimalus saada ELi liikmeks. Kosovo ja komisjoni vahel toimub korrapärane dialoog reformide üle ning riigi edusamme jälgitakse pidevalt. Komisjon suurendab oma toetust institutsioonide ülesehitamisele ja arengule ning korraldab rahastajate konverentsi, et koondada rahalist abi Kosovo kõige pakilisemate vajaduste rahuldamiseks. Samuti püüab komisjon soodustada inimestevahelisi otsekontakte ning Kosovo kaasamist piirkondlikku koostöösse.

Edusammud piirkondlikus koostöös – uus piirkondlik koostöönõukogu⁶

Piirkondlik koostöö on märgatavalt edenenud ning Kagu-Euroopa riigid osalevad selles järjest suurema vastutustundega. 2007. aasta mais Kagu-Euroopa koostööprotsessi tippkohtumisel Zagrebis alanud üleminek stabiilsuspaktilt piirkondlikult juhitavale koostööraamistikule jõudis 2008. aasta veebruariks peaaegu lõpule. Uus raamistik toimib Kagu-Euroopa koostööprotsessi poliitilisel juhtimisel ning sellesse kuulub ka vastloodud piirkondlik koostöönõukogu. Selle peasekretär on ametisse nimetatud ja Sarajevos asuv sekretariaat alustas tööd jaanuaris 2008. Peagi avatakse ka kontaktbüroo Brüsselis. Sekretariaadi tegevust kaasrahastavad piirkonnas asuvad riigid, komisjon ja muud rahvusvahelised rahastajad. Piirkondliku koostöönõukogu juhatuses osaleb ka ELi esindaja.

Koostöönõukogu tegevus tugineb stabiilsuspakti saavutustele, mille tähtsust piirkondliku tegevuse ja Kagu-Euroopale antud abi koordineerimisel aastatel 1999–2007 on raske üle hinnata. Tehtud tööd jätkatakse üksteist täiendavate algatuste ja projektide alusel. Komisjon toetab koostöönõukogu tegevust ja kutsub piirkonnas asuvaid riike, liikmesriike ja muid rahastajaid üles samuti oma panust andma.

2. Inimestevahelised otsekontaktid ja ELi tutvustamine üldsusele

Lääne-Balkani riikide ja ELi inimeste vaheliste otsekontaktide soodustamine on äärmiselt oluline, kuna seeläbi õpivad selle piirkonna kodanikud paremini tundma Euroopa Liitu ning selle väärtusi, reegleid ja eluviisi. Lääne-Balkani riikide inimeste omavahelised kontaktid aitavad saavutada leppimist. Euroopa Ülemkogu on rõhutanud inimestevaheliste otsekontaktide tähtsust ning kutsunud komisjoni üles soodustama neid oma algatuste kaudu, eelkõige seoses viisade ja stipendiumidega⁷.

Väljavaated viisavabaduse kehtestamiseks

Võimalus reisida ELi ilma viisata on Lääne-Balkani riikide inimeste jaoks äärmiselt oluline. Praegu vajavad Lääne-Balkani riikide, v.a Horvaatia kodanikud endiselt viisat ELi sisenemiseks. Viisavabaduse kehtestamiseks võetavad meetmed on osa ettevalmistustest ühinemiseks ELiga, mis tähendab ka ühinemist Schengeni alaga. Samal ajal tuleb reisimisvõimaluste vabamaks muutmise puhul arvestada ELi sisejulgeolekut ja rändepoliitikaga seotud huve. Seepärast sõltub see tempost, millega Lääne-Balkani riigid viivad ellu vajalikud reformid.

---

⁶ Konkreetset piirkondlikku tegevust eri valdkondades, nagu tööstus, energeetika ja transport, käsitletakse järgmistes punktides.

⁷ Juunis 2003 vastu võetud Thessaloniki tegevuskavas ning hiljem Euroopa Ülemkogu 2006. aasta detsembri järeldustes ning üldasjade ja välissuhete nõukogu 2007. aasta juuni ja detsembri ning 2008. aasta jaanuari järeldustes.

Esimese sammuna viisavabaduse suunas on komisjon sõlminud kõnealuste riikidega *viisalihtsustuslepingud*. Need kirjutati alla septembris 2007 ja jõustusid 1. jaanuaril 2008. Lepingud lihtsustavad oluliselt ELi reisimiseks vajaliku viisa saamise tingimusi. Viisa saamiseks tasutavat lõivu on vähendatud 60 eurolt 35 eurole ning paljud inimesed on lõivu maksmisest vabastatud. Kehtestatud on viisa väljastamise tähtaeg (tavaliselt 10 päeva) ning teatavatele isikutekategoriatele viisa väljastamise korda on lihtsustatud ja arusaadavamaks muudetud. Viisalihtsustuslepingud on seotud tagasivõtulepingutega, mille üle peeti läbirääkimisi ja mis sõlmiti samal ajal⁸, ning biomeetriliste andmete kasutuselevõttuga.

Lääne-Balkani riigid ja liikmesriigid peavad tagama viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute nõuetekohase rakendamise. Rakendamise jälgimiseks moodustatakse ühiskomiteed, kes tulevad kokku 2008. aasta kevadel. Komiteed võtavad vastu liikmesriikide konsulaatidele mõeldud juhised, mille abil tagada lepingute ühetaoline kohaldamine.

Kooskõlas Thessaloniki tegevuskava ning üldasjade ja välissuhete nõukogu 2007. aasta juuni järeldustega valmistab komisjon ette *viisavabadust* Lääne-Balkani riikidega. Novembris 2007 avaldatud laienemist käsitlevas strateegiadokumendis teatas komisjon oma kavatsusest alustada iga riigiga eraldi dialoogi, et koostada tegevuskavad tingimuste kohta, mis tuleb täita viisanõude kaotamiseks.

Oma 28. jaanuari 2008. aasta järeldustes tervitas nõukogu komisjoni kava algatada lähitulevikus viisadialoog kõigi piirkonna riikidega. Nõukogu väljendas valmidust arutada seda küsimust edasi käesoleva teatise alusel, et koostada üksikasjalikud tegevuskavad konkreetsete sihttasemetega, mille kõik piirkonna riigid peavad saavutama, et järk-järgult liikuda viisavabaduse suunas.

Jaanuaris alustas komisjon viisavabaduse teemalist dialoogi Serbiaga ning veebruaris endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ja Montenegroga. Dialoog Albaaniaga algab märtsi alguses. Seejärel alustatakse dialoogi Bosnia ja Hertsegoviinaga.

Tegevuskavad koostab komisjon, pidades nõu nõukoguga. Ka Lääne-Balkani riigid annavad oma panuse. Tegevuskavad käsitlevad nelja teemaderingi: dokumentide turvalisus, ebaseaduslik ränne, avalik kord ja julgeolek ning välissuhted. Tegevuskavad koostatakse iga riigi erilisi vajadusi arvestades, et riigid saaksid keskenduda reformipingutustele ja täita ELi nõuded. Komisjon loodab tegevuskavad kinnitada võimalikult kiiresti pärast iga dialoogi alustamist, et vajalikke reforme saaks kohe rakendada hakata.

Viisavabaduse kehtestamise kiirus oleneb iga riigi edusammudest sihttasemetete saavutamisel. Pidevalt hinnatakse ka iga riigi võimet tagada viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute nõuetekohane ja tõhus rakendamine. Komisjon annab tegevuskavade rakendamiseks rahalist ja tehnilist abi.

Komisjon ja nõukogu jälgivad tähelepanelikult asjaomaste reformide kulgu. Kui riik on täitnud talle esitatud tingimused, teeb komisjon nõukogule ettepaneku kaotada selle riigi suhtes kehtestatud viisanõue, muutes nõukogu määrust 539/2001⁹.

---

⁸ Tagasivõtuleping Albaaniaga jõustus juba mais 2006.

⁹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 539/2001, 15. märts 2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, 21.3.2001).

Rohkem stipendiume Lääne-Balkani riikide üliõpilastele

Komisjon on andnud järjest rohkem stipendiume Lääne-Balkani riikide üliõpilastele programmi *Erasmus Mundus* raames: 100 stipendiumi 2007/2008. õppeaastaks magistriõppe üliõpilastele („Lääne-Balkani kava” raames) ning kuni 500 stipendiumi 2008/2009. õppeaastaks kõikide tasemete üliõpilastele ja õppejõududele („väliskoostöö kava” raames). Nimetatud tegevuseks on sihtotstarbelisena ette nähtud kuni kümme miljonit eurot ühenduse toetust aastas.

Pärast nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta kohtumist kavatseb komisjon nimetatud aastaeraldise kahekordistada, et veel mitusada üliõpilast saaksid stipendiumi õppeaastaks 2009/2010.

Komisjon kutsub liikmesriike üles andma oma *kahepoolsete stipendiumiprogrammide* raames rohkem stipendiume Lääne-Balkani riikide üliõpilastele.

Osalemine ühenduse programmides ja ühenduse ametite tegevuses

Kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatriikidel on õigus osaleda *ühenduse programmides* raamlepingute alusel. Programmides osalemine on oluline vahend integratsiooni, koostöö ja poliitikakujundamise hõlbustamiseks. Ühendus annab osalemiseks toetust ja kehtestab mõnikord ka soodustingimusi.

Komisjon on teinud piirkonna riikidega tihedat koostööd, et määrata kindlaks ühenduse programmid, milles osalemiseks oleks neil huvi ja võimalusi, ning vajaduse korral riike osalemiseks ette valmistada. Alates 2007. aastast on enamik Lääne-Balkani riike seotud seitsmenda teadusuuringute raamprogrammiga ning mõned neist osalevad ka programmides „Kultuur”, „Progress”, „Konkurentsivõime ja uuendustegevus”, „Toll” ja „Fiscalis”. Aastatel 2008–2009 avatakse Lääne-Balkani riikidele osalemiseks ka teisi programme.

Üksikjuhtumi põhjal saavad Lääne-Balkani riigid osaleda ka *ühenduse ametite* töös. Praegu on käimas asjaomased ettevalmistused eelkõige Horvaatia ning endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi osalemiseks. Mitmed ühenduse ametid saavad ühinemiseelsest rahastamisvahendist (IPA) toetust Lääne-Balkani riikide kaasamise ettevalmistamiseks.

2008. aasta jooksul võtab komisjon vastu teatise, mille kohaselt potentsiaalsed kandidaatriigid saavad osaleda ühenduse programmides võrdsetel alustel kandidaatriikidega ning see kehtib ka nende osalemise kaasrahastamise kohta ühenduse vahenditest (kaasrahastamismääratõstetakse 75 %-lt 90 %-le).

Muu tegevus teaduse, hariduse, kultuuri, noorsoo ja meedia valdkonnas

ELi ja Lääne-Balkani riikide vaheline teaduskoostöö on hoogustumas. Lääne-Balkani riigid osalevad järjest rohkem seitsmenda teadusuuringute raamprogrammiga seotud tegevuses: piirkonnast tulevate projektide arv on oluliselt suurenenud ning loodud on ka uus Lääne-Balkani koostöövahend (Inco.net).

Komisjoni toetusel koostavad Lääne-Balkani riigid integreeritud teadustööstrateegiat, mis oleks kooskõlas Euroopa teadusruumiga. Lääne-Balkani teadlased saavad nüüd osaleda ka Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevuses. Juunis 2006 loodi Lääne-Balkani teadustegevuse korraldamise töörühm, kuhu kuuluvad kõikide sidusrühmade esindajad ning mille eesmärk on suurendada piirkonna teadussuutlikkust. Töörühm on kohtunud kaks korda aastas.

Lääne-Balkani riikide tegevus *hariduse ja kultuuri* valdkonnas edendab inimressursside arengut ning aitab kaasa leppimisele. Muu hulgas hõlmab see 2007. aastal alustatud Kagu-Euroopa haridusreformi algatust ning Euroopa Koolitusfondi tööd selles piirkonnas. Programmi *Tempus* raames toimub Lääne-Balkani ja ELi liikmesriikide ülikoolide vahel laiaulatuslik koostöö kõrghariduse valdkonnas. Selle programmi raames saavad Lääne-Balkani riigid ühenduse toetust kokku 20 miljonit eurot aastas.

Kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta raames toimub mais 2008 Ljubljanas konverents teemal „Kultuuripoliitika ja –tavad ELi välissuhetes”. Konverents keskendub eelkõige Lääne-Balkani riikidele. Komisjon rakendab koos Euroopa Nõukoguga Kagu-Euroopa *kultuuripärandi* kaitse piirkondlikku programmi, mis praegu hõlmab 177 hoonet ja objekti.

Komisjon osaleb ka *meediareformiga* seotud algatustes ning toetab neid. Juunis 2008 toimub Istanbulis ringhäälinguteemaline konverents.

Lääne-Balkani *noorsootegevust* (noortevahetused, Euroopa vabatahtliku teenistuse projektid, koolitus ja võrgustikud) toetatakse ELi programmi „Aktiivsed noored” erikava kaudu. Seda 2007. aastal alustatud tegevust jätkatakse 2008. aastal.

Piiriülene koostöö

Piiriülene koostöö aitab saavutada leppimist ja heanaaberlikke suhteid, hõlbustades samal ajal abi saavate riikide integreerimist ELi. See on eriti oluline piirkonnas, mille lähiajalugu on olnud konfliktirohke. Piiriülesed koostööprogrammid toetavad inimestevahelisi otsekontakte, kaasates kohalikke sidusrühmi ühistevahelisse ning aidates kaasa piiriülestele investeeringutele.

IPA vahenditest antavat ühenduse toetust Lääne-Balkani piiriülesele koostööle on laiendatud ning nüüd hõlmab see lisaks piiridele Lääne-Balkani riikide ja nendega külgnevate ELi liikmesriikide vahel ka Lääne-Balkani riikide omavahelisi piire. Toetust on märgatavalt suurendatud ning ajavahemikus 2007–2011 ulatub see nüüd umbes 50 miljoni euron aastas, võrrelduna keskmiselt 20 miljoni euroga aastas ajavahemikus 2004–2006.

3. Kodanikuühiskonna areng ja dialoog – uus kodanikuühiskonna rahastamisvahend

Kodanikuühiskond on demokraatliku ühiskonnaelu vältimatu osa. Selle aktiivne osalemine Lääne-Balkani poliitilistes ning sotsiaal- ja majandusreformides kindlustab demokraatiat ja leppimist. Mõnedest positiivsetest suundumustest hoolimata on kodanikuühiskonna organisatsioonid endiselt nõrgad ning vajavad koolitust, et praeguses olukorras toime tulla. Seepärast on oluline luua soodsad tingimused nende tegevuse edasiseks laienemiseks.

ELi toetust Lääne-Balkani kodanikuühiskonna arengule ja dialoogile on antud varasemate rahastamisvahendite kaudu ning sellele pööratakse erilist tähelepanu ka IPA raames. Toetust on saanud paljud organisatsioonid, kes tegutsevad eelkõige valdkondades, nagu rahvusrühmade vahelised suhted, vähemuste, sealhulgas romide õiguste kaitse, vaesuse vähendamine, keskkonnakaitse ning sotsiaalne areng.

Ajavahemikus 2005–2007 toetati Lääne-Balkani kodanikuühiskonna arengut riiklike ja piirkondlike programmide raames kokku 27 miljoni euroga. Täiendavat toetust antakse piiriüleste koostööprogrammide ning demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi (EIDHR)¹⁰ kaudu.

2007. aasta novembri strateegiadokumendis teatas komisjon, et kavatseb luua uue rahastamisvahendi kodanikuühiskonna arengu ja dialoogi edendamiseks. Koostööd tehakse sellistes valdkondades nagu inimõigused, sooline võrdõiguslikkus, sotsiaalne kaasamine, tervishoid, keskkond, ettevõtjate huvide kaitse ja esindamine, meedia, kultuur ning tarbijapoliitika. Vahendist rahastatakse kolme tegevusvaldkonda:

- toetus kohalikele kodanikuühiskonna algatustele ja suutlikkuse suurendamisele, et kindlustada kodanikuühiskonna rolli;
- programmid, mille raames ajakirjanikud, noorpoliitikud, ametiühingujuhid, õpetajad jne saaksid tutvuda ELi institutsioonidega;
- toetus partnerluste ning võrgustike loomiseks abi saavate riikide ja ELi kodanikuühiskonna organisatsioonide, ettevõtete, ametiühingute ja muude tööturu osapoolte ning kutseorganisatsioonide vahel, et soodustada teadmiste ja kogemuste vahetamist.

Projekte viiakse ellu nii IPA riiklike kui ka mitme abisaajaga programmide raames. Mitme abisaajaga IPA programmi kaudu antakse tehnilist abi kõikides uue rahastamisvahendiga hõlmatud valdkondades. Tehnilist abi antakse ka koolituste korraldamiseks, et ergutada suutlikkuse suurendamist, võrgustike loomist ning tulemuste levitamist. Ajavahemikus 2008–2010 ligikaudu kolmekordistub Lääne-Balkani kodanikuühiskonna meetmete rahastamine võrreldes aastatega 2005–2007. 2008. aasta aprillis toimub Brüsselis uue rahastamisvahendi kasutuselevõtu puhul kodanikuühiskonna teemaline konverents.

Komisjon algatab dialoogi kirikute ja usurühmadega, arvestades nende võimalikku positiivset mõju leppimise saavutamisele. Sellise dialoogi kaudu saavad kõnealused rühmad tutvuda ELi struktuuride ja menetlustega ning see võimaldab ka arvamustevahetust.

4. Head valitsemistavad

Komisjoni 2007. aastal vastu võetud laienemist käsitlevas strateegiadokumendis peetakse äärmiselt oluliseks peamisi valitsemisküsimusi, nagu institutsioonide ülesehitamine, kohtu- ja haldusreform ning organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni tõkestamine. Täielik koostöö endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga on endiselt eeltingimuseks, mille kõnealused riigid peavad täitma, et liikuda edasi teel ELiga ühinemise suunas.

---

¹⁰ EIDHR koguabi Lääne-Balkani riikidele oli aastatel 2005–2007 9 miljonit eurot. 2008. aastal kavatakse EIDHRist Lääne-Balkani riikidele eraldada 5,7 miljonit eurot.

Koostöö õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas¹¹

Koostöö ja reformid õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas, eelkõige seoses organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni vastase võitluse, kohtu- ja politseireformi ning piirihalduse tõhustamisega, on Lääne-Balkani riikide jaoks eriti olulised ning esmatähtsad küsimused nende riikide ELiga ühinemise tegevuskavades. Selle valdkonna jaoks on sihtotstarbelisena ette nähtud endiselt märkimisväärne osa ühenduse koguabist kõnealusele piirkonnale.

Komisjoni vahenditest kaasrahastatud *Ohridi tegevuskava piiride julgeoleku korraldamiseks* viidi edukalt lõpule 2007. aasta lõpuks. Koostöö selles valdkonnas jätkub piirkondliku koostöö nõukogu raames.

Lääne-Balkani riigid on esmatähtis piirkond *Europoli* jaoks. 2007. aastal sõlmisid strateegilised lepingud Europoliga Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina ning endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik ning läbirääkimised samasuguste lepingute sõlmimiseks on käimas Montenegro ja Serbiaga. Europoli ja Horvaatia vaheline üksikasjalikum operatiivtööd käsitlev leping jõustus 2006. aastal. Novembris 2007 allkirjastas Horvaatia ka koostöölepingu *Eurojustiga*¹².

EL toetab tihedamat koostööd Europoli ja Bukarestis asuva *SECI*¹³ piiriülese kuritegevuse vastase võitluse piirkondliku keskuse vahel. Nimetatud kahe organisatsiooni vahel tuleks sõlmida koostööleping pärast seda, kui on vastu võetud uus SECI konventsioon (SELEC – Kagu-Euroopa õiguskaitsekeskus), milles on sätestatud isikuandmete kaitse eeskirjad. See oleks kooskõlas SECI keskuse edasise arengu kohta tehtud järeldustega, mis võeti vastu justiits- ja siseküsimuste nõukogu kohtumisel detsembris 2006.

Komisjon toetab Sloveenia kui eesistujariigi algatust, et Lääne-Balkani riigid koostaksid *Kagu-Euroopa organiseeritud kuritegevuse ohu hinnanguid* koostöös SECI keskuse ja Europoliga. Sellesisuline konverents toimub Viinis 2008. aasta märtsis. Kõnealuste hindamiste esimesi tulemusi tutvustatakse justiits- ja siseküsimuste nõukogu kohtumisel juunis 2008.

ELi ja Lääne-Balkani riikide vaheline koostöö *terrorismi ja inimkaubanduse vastase võitluse* valdkonnas muudetakse tõhusamaks. ELi amet, mis tegeleb piiride julgeoleku tagamiseks tehtava töö kooskõlastamisega (FRONTEX), hakkab tegema tihedamat koostööd mitme Lääne-Balkani riigiga asjaomaste koostöökokkulepete alusel.

Komisjon jätkab suuremahulise abi andmist piirkondlikele projektidele õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas ning toetab muu hulgas prokuröride piirkondlikku koostööd, politsei ja tolliteenistuste piiriülest koostööd ning varjupaiga-, rände- ja viisapoliitikaga seotud meetmeid.

---

¹¹ Viisade kohta vt punkt 2.

¹² 2002. aastal asutatud ELi asutus liikmesriikide pädevate asutuste töö tõhustamiseks raskete piiriüleste kuritegude ja organiseeritud kuritegevuse uurimisel ja süüdistuste esitamisel.

¹³ SECI – South East Europe Cooperation Initiative – Kagu-Euroopa koostööalgatus (ingl. k)

Piirkondlik avaliku halduse kool (ReSPA)

Piirkondlik avaliku halduse kool (ReSPA) loodi 2006. aasta mais komisjoni algatusel. Kool töötab alates novembrist 2006, moodustades võrgustiku, mille eesmärk on edendada avaliku halduse alast piirkondlikku koostööd, suurendada haldussuutlikkust ja arendada selle valdkonna inimressursse. 2006. aasta lõpust alates on toimunud mitmeid koolitusüritusi.

Eesmärk on avada 2009. aasta alguses täiemahuline piirkondlik avaliku halduse kool. Ettevalmistustööd käivad ning jaanuaris 2008 määras ReSPA korralduskomitee kooli tulevaseks asukohaks Danilovgradi (Montenegro). Alanud on ettevalmistused, et kirjutada alla asukohariigi leping ReSPA-le juriidilise isiku staatuse andmiseks, ning 2008. aasta jooksul alustatakse direktori ametisse määramise ja töötajate värbamisega. Mais 2008 allkirjastatakse abisaajate vastastikuse mõistmise memorandum.

Euroopa Avaliku Halduse Instituut hakkab olema tihedalt seotud ReSPA projekti uue etapiga. Samuti püütakse teha aktiivset koostööd riiklike avaliku halduse koolidega liikmesriikides.

Komisjon toetab ReSPA loomist ja rahastab projekti ettevalmistavaid etappe. Kooli tegevuskulud katavad osalevad riigid.

Mestimine, TAIEX ja SIGMA – ELi tegevus Lääne-Balkani riikide huvirühmade teavitamiseks

Olulise osa ühenduse abist Lääne-Balkani piirkonnale moodustavad mestiprojektid¹⁴ ja TAIEXi¹⁵ meetmed, mille eesmärk on tutvustada kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide haldusasutustele ELi õigustikku ja Euroopa standardeid.

Mestimine on Lääne-Balkani riikidele avatud kõikides ühenduse õigustiku valdkondades. Alates märtsist 2006 on piirkonnas algatatud 15 uut mestiprojekti, mille kogueelarve on 16,5 miljonit eurot ning mis hõlmavad justiits- ja siseküsimusi, riigi rahandust ja siseturgu (k.a toll ja maksustamine), sotsiaalvaldkonda ja põllumajandust. See tegevus jätkub.

Komisjoni TAIEXiga seotud meetmed Lääne-Balkanil hõlmavad kõiki ELi õiguse valdkondi, peatähelepanuga siseturul, põllumajandusel ning justiits- ja siseküsimustel. Tegeldakse ka ühenduse õigustiku tõlkimise ning terminoloogiaprobleemidega. Alates märtsist 2006 on TAIEXilt otsest abi saanud ligikaudu 14 000 Lääne-Balkani piirkonna ametnikku ning korraldatud on üle 530 koolitus- ja teabeürituse. TAIEXi tegevust laiendatakse veelgi ning see hakkab hõlmama ka ELi õigust, riigiloomet, häid valitsemistavasid ning sotsiaalmajanduslikku reformi. TAIEXi abil luuakse institutsioonide ülesehitamise erivahend Kosovo jaoks ning programm, mille alusel viia Lääne-Balkani kodanikuühiskonna esindajaid kokku oma ametikaaslastega ELis (vt eespool).

TAIEX organiseerib potentsiaalsetes kandidaatriikides *iga riigi vajadusi arvestava seminarisarja*, milles käsitletakse Euroopa Liidu poliitika, struktuuride ning ühinemiseelsete protsessidega seotud üldküsimusi ning ELi õiguse põhilisi valdkondi.

---

¹⁴ Mestimise algatas komisjon 1997. aastal laienemisega seotud halduskoostööd silmas pidades, et aidata kümnel tollasel kandidaatriigil ühenduse õigust juurutada ja nõuetekohaselt kohaldada. Mestimine on kujunenud eriliseks vastastikuse haldusabi vahendiks, milles osalevad ELi liikmesriikide eksperdid.

¹⁵ TAIEX: Technical Assistance and Information Exchange – tehniline abi ja infovahetus (ingl k)

Komisjon jätkab abi andmist institutsioonide ülesehitamise vahendist *SIGMA*¹⁶, mis hõlmab avaliku halduse horisontaalvaldkondi (avaliku halduse reform, riigihanked, avaliku sektori eetikaküsimused ning välis- ja sisefinantskontroll).

5. Parlamentidevaheline koostöö

Riikide parlamentide aktiivne osalemine ELiga ühinemise ettevalmistustes on üheks põhiliseks eelduseks edu saavutamisel.

Euroopa Parlamendi ja Lääne-Balkani riikide parlamentide vaheline koostöö on jätkunud ELi-Horvaatia ja ELi – Endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi *parlamentaarsetes ühiskomiteedes* ning *parlamentidevahelistel kohtumistel* Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Montenegro ning Serbiaga. Samasisulisi mitteametlikke kohtumisi on peetud ka Kosovoga. Koostöö jätkub seminaride ja parlamentidevaheliste nõupidamiste vormis. Euroopa Parlament (väliskomisjon – AFET) arutab võimalust toetada piirkondlikku koostööõukogu selle tegevuses parlamentaarse koostöö valdkonnas.

2007. aastal asutati Kagu-Euroopa parlamentaarse koostöö piirkondlik sekretariaat, mis tegutseb Bulgaaria parlamendi juures. Seoses sellega allkirjastatakse 2008. aasta kevadel Kagu-Euroopa parlamentidevahelise koostöö vastastikuse mõistmise memorandum, mille koostamist alustati detsembris 2007. Piirkondlik parlamentaarne koostöö on jätkunud ka stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate riikide Euroopa integratsiooni komisjonide konverentsi iga-aastastel kohtumistel ning Cetinje parlamentaarses foorumis.

6. Kaubandusintegratsioon – Kesk-Euroopa vabakaubandusleping (CEFTA)

Laiendatud ja muudetud *Kesk-Euroopa Vabakaubandusleping (CEFTA)* kirjutati alla detsembris 2006 ja jõustus kõikide osapoolte jaoks novembris 2007. See aitab äratada investorite huvi otseste välisinvesteeringute tegemiseks, hoogustada piirkonna riikide vahelist kaubandust ning integreerida piirkonda ülemaailmsesse kaubanduskeskkonda. CEFTA kaudu toimuv piirkondlik kaubandusintegratsioon täiendab piirkonna riikide ja ELi vahelist kaubandusintegratsiooni stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute ning autonoomsete kaubandusmeetmete alusel. Aprillis 2008 hakkab Brüsselis tööle uus sekretariaat, kes abistab CEFTA roteeruvat eesistujariiki.

Komisjon jätkab osapooltele tehnilise ja rahalise abi andmist. Samuti toetab komisjon rahaliselt uut sekretariaati selle esimese kolme tegevusaasta jooksul.

Kehtestamisel on ELi – Lääne-Balkani *päritolureeglite diagonaalne kumuleerumine*¹⁷ piirkonna huvitatud riikide suhtes. Vajalikud sätted, kaasa arvatud kumuleerumine Türgi puhul, kui on tegemist tolliliiduga hõlmatud toodetega, sisalduvad 2007. aastal kokku lepitud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingutes ja lisaprotokollides. Sätted jõustuvad koos asjaomaste vahelepingute ja lisaprotokollidega. Oktoobris 2007 väljendasid ELi ja Vahemere piirkonna partnerriikide kaubandusministrid toetust Lääne-Balkani riikide kaasamisele

---

¹⁶ SIGMA: Support for Improvement in Governance and Management – toetusprogramm valitsemise ja juhtimise täiustamiseks (ingl k). Algatust rakendatakse koostöös OECDga ja rahastatakse mitmesuguste toetuslepingutega, mille kogusumma on umbes viis miljonit eurot.

¹⁷ Päritolureeglite diagonaalne kumuleerumine on süsteem, mis hõlbustab piirkondlikku kaubandusintegratsiooni. See võimaldab riigil toodet töödelda ja eksportida ELi soodusrežiimi alusel ka juhul, kui osa toote sisendkoostisosadest on pärit mõnest muust süsteemis osalevast riigist.

Euroopa – Vahemere piirkonna diagonaalse kumuleerumise süsteemi. Tehnilised ettevalmistused selleks juba käivad ning ametlikud otsused peaks tehtama 2008. aasta jooksul. Komisjon uurib võimalusi diagonaalse kumuleerumise kiirema kohaldamise tagamiseks Lääne-Balkani riikide, Türgi, EFTA ja ELi vahel. Komisjon jätkab tehnilise ja rahalise toetuse andmist tolli- ja maksuametitele, eelkõige silmas pidades diagonaalse kumuleerumise ala jõustumist.

Ühinemine WTOga on majandus- ja kaubandusreformide edenemise eeltingimuseks. Komisjon jätkab tehnilise abi andmist Bosniale ja Hertsegoviinale, Montenegrole ning Serbiale ühinemisläbirääkimiste pidamiseks WTOga. Muude kaubandusintegratsiooni toetamise meetmete hulgas on osalemine pakkumismenetlustes uute ühinemiseelse ja naabruspoliitika rahastamisvahendite (IPA ja ENPI) raames ning jätkuv suuremahuline rahaline toetus Lääne-Balkani riikide õigussüsteemide ühtlustamiseks ELi õiguse põhiliste kaubandust käsitlevate osadega.

7. Majanduslik ja sotsiaalne areng

Konkurentsivõime parandamine, suure töötuse määra vähendamine, inimarengu ja tööturul osalemise edendamine, infrastruktuuri ülesehitamine ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamine on peamisteks ülesanneteks kogu Lääne-Balkanil. Komisjon toetab riikide pingutusi edendada säästvat arengut ja viia ennast kurssi Lissaboni strateegia eesmärkidega. Strateegia abil püütakse kiirendada majanduskasvu ja töökohtade loomist ning valmistada ELi ette üleilmastumise, elanikkonna vananemise ja kliimamuutustega seotud probleemidega tegelemiseks. Keskseteks teemadeks on ka põllumajandus ja maaelu areng ning piisavat tähelepanu tuleks pöörata nende osale piirkonna majanduslikus ja sotsiaalses arengus. Komisjon teeb tihedat koostööd rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja muude rahastajatega, et rahuldada piirkonna majandusliku ja sotsiaalse arengu põhivajadusi.

Piirkonna majandusliku stabiilsuse ja reformide toetamine

Lääne-Balkani riigid jätkavad tööd, et täita Kopenhaageni majanduskriteeriumid, mis eeldavad toimiva turumajanduse olemasolu ning võimet tulla toime ELi konkurentsivõime ja turujõududega. Riigid peavad valmistuma ka tulevaseks osalemiseks mitmepoolse järelevalve ja majanduspoliitika koordineerimise menetlustes majandus- ja rahaliidu raames. Komisjon toetab neid pingutusi. Kandidaatriigid on koostanud ühinemiseelsed majandusprogrammid, milles sisalduvad nende ettepanekud reformide kohta. Lisaks sellele koostavad potentsiaalsed kandidaatriigid alates 2006. aasta detsembrist iga-aastaseid majandus- ja eelarveprogramme, mida hindab komisjon. Komisjoni ja asjaomaste riikide vahel toimub ka korrapärane kahepoolne dialoog majandusteemadel. Lääne-Balkani riigid võivad saada ka EÜ makromajanduslikku finantsabi.

Koostöö rahvusvaheliste finantseerimisasutustega majandusliku ja sotsiaalse arengu toetamiseks

Komisjon on lubanud teha tihedamat koostööd EIP, EBRD ja teiste rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, kes toetavad moderniseerimist ja arengut Lääne-Balkani riikides. Komisjon ja rahvusvahelised finantseerimisasutused keskenduvad kolmele esmatähtsale valdkonnale, milleks on mikro- ning väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), energiatõhusus ja infrastruktuur.

Märtsis 2007 loodi rahvusvaheliste finantseerimisasutuste nõuanderühm, kes tegeleb piirkondliku transpordi, energia- ja keskkonnaprojektide, kohalike omavalitsuste, avaliku ja erasektori partnerluste ning sotsiaalküsimustega, nagu tervishoid, haridus, tööhõive, tööturg jt.

Novembris 2007 leppis komisjon EIP, EBRD ja Euroopa Arengupanga nõukoguga kokku Lääne-Balkani infrastruktuuriprojektide rahastamisvahendi loomises. Rahastamisvahendi algseks eelarveks on 16 miljonit eurot. Selle abil valmistatakse ette transpordi, energeetika, keskkonna ja sotsiaalse infrastruktuuri valdkonna investeerimisprojekte, mida rahastatakse toetustest ja laenudest. Rahastamisvahendit laiendatakse peagi ka teistele huvitatud rahastajatele ja muudele koostöövormidele. Komisjon, EIP, EBRD ja Euroopa Arengupanga nõukogu kohustusid looma aastaks 2010 Lääne-Balkani investeerimisraamistiku koos teiste rahvusvaheliste investeerimisasutuste ja rahastajatega, et paremini edendada ühtlustamist ja koostööd investeerimisel piirkonna sotsiaalmajanduslikku arengusse.

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd)

Euroopa Kagu-Euroopa fond (EFSE) annab kommertspankadele ja mittepanganduslikele finantseerimisasutustele laenuvahendeid mikroettevõtete ja majapidamiste arengu toetamiseks. Viimase kahe aasta jooksul on EFSE andnud mikrokrediiti rohkem kui 65 000 piirkonna väikeettevõtjale. Fondil on õnnestunud kaasata ka erakapitali mikrolaenude andmiseks. Komisjon osaleb EFSEs alates 2006. aastast. Komisjon analüüsib edasiste algatuste otstarbekust piirkonna väikeettevõtluse toetamiseks.

Kuni aastani 2009 Lääne-Balkani riikidele laiendatud *Euroopa väikeettevõtluse harta* raames on toimunud rida poliitikahindamisi ja piirkondlikke kohtumisi hõlmavaid üritusi. Piirkonna riigid kaasatakse nüüd uude *Euroopa ettevõtlusvõrgustikku*, mis on ELi võrgustik tugiteenuste pakkumiseks VKEdele.

Tööhõivepoliitika ja sotsiaalküsimused

Viimase kahe aasta jooksul on komisjoni toetusel toimunud mitmeid piirkondlikke algatusi tööhõivepoliitika, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse dialoogi valdkonnas. „Bukaresti protsessi” raames jätkus iga riigi tööhõivepoliitika läbivaatamine ja alustati töötervishoiu ja -ohutuse ning riiklike tööturuasutuste võrgustamise alast tööd. Peetud on mitmeid piirkondlikke kohtumisi ja konverentse tööhõive, sotsiaalse dialoogi ja sotsiaalkaitse teemadel. Oktoobris 2007 leppisid Lääne-Balkani tööhõive- ja sotsiaalministrid kokku ühistes poliitilistes prioriteetides („Budva järeldused”). Sotsiaalministrid kirjutasid alla ka sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise deklaratsioonile („Tirana deklaratsioon”). Sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise programmile antakse ühenduse toetust. Tegevus selles valdkonnas jätkub. Juunis 2008 toimub tööhõive- ja sotsiaalministrite mitteametlik noorte tööhõive teemaline kohtumine.

Energeetika

Energiavarustus on otsustava tähtsusega Kagu-Euroopa majandusarengu jätkumiseks.

2006. aasta juulis jõustunud *energiaühenduse asutamislepingu* eesmärk on kehtestada stabiilne õigus- ja tururaamistik, mis aitaks äratada investorite huvi energia tootmise, edastamise ja võrkude vastu. Kogu piirkonda kattev ja ELi õigusega kooskõlas olev ühtne õigusruum aitab vähendada turu killustumist, tagada energia varustuskindlust ning parandada keskkonnaseisundit. See tähendab, et ühenduse õigustiku põhilisi energeetikat käsitlevaid õigusakte kohaldatakse nüüd täielikult ka Lääne-Balkani riikides.

Kõik kõnealuses lepingus sätestatud institutsioonid on asutatud ja töötavad. Põhilised elektrienergia ja gaasisektori huvirühmad kohtuvad korrapäraselt. 2007. aastal toimus energeetikainfrastruktuuri investeringute konverents, kus võeti vastu esmatähtsate energeetikainfrastruktuuri projektide loetelu. Lisaks sellele kirjutati alla vastastikuse mõistmise memorandumile, et paremini arvestada energiaühenduse sotsiaalse mõõtmega.

Koostöös rahvusvaheliste finantseerimisasutustega loodi 2007. aastal IPA raames uus Lääne-Balkani riikide *energiatõhususe rahastamisvahend*. Komisjon kavatab kõnealust rahastamisvahendit laiendada.

Transport

Usaldusväärse transpordivõrgu väljaehitamine on oluliseks eeltingimuseks piirkonna majandusedule ja sotsiaalsele integratsioonile, hõlbustades ka juurdepääsu ELi transpordivõrgule ja siseturule.

Komisjon esitab läbirääkimissuuniste ettepaneku *transpordiühenduse asutamislepingu* sõlmimiseks *Lääne-Balkani riikidega*. Selle eesmärk on kujundada Lääne-Balkani piirkonnas välja maantee-, raudtee-, sisevee- ja meretranspordi integreeritud turg. Nimetatud ettepanek on järg transpordialast koostööd käsitlevatele ettevalmistavatele kõnelustele, mida alustati kõigi ELi naaberriikidega 2007. aasta alguses ning mis Lääne-Balkani riikidega on edukalt lõpule viidud¹⁸.

Kagu-Euroopa transpordi vaatluskeskus (SEETO) ja sekretariaat, mis loodi 2004. aasta vastastikuse mõistmise memorandumiga *Kagu-Euroopa transpordi piirkondliku tuumvõrgu* väljaarendamiseks, on ette valmistanud mitmeaastased kavad, milles on määratletud piirkonna esmatähtsad ülesanded. Komisjon jätkab rahalise ja tehnilise abi andmist edasiseks tööks selles valdkonnas.

2006. aasta juunis kirjutati alla *Euroopa ühise lennunduspiirkonna (ECAA)* lepingule. Selle eesmärk on aidata Lääne-Balkani riikidel osaleda ELi lennunduse siseturul. ECAA raames rakendavad Lääne-Balkani riigid täielikult EÜ lennundusõigust, kaasa arvatud kõrgeid ohutus- ja turvalisusstandardeid, ning nende lennuettevõtetele on vaba juurdepääs Euroopa laiendatud ühtsele lennundusturule. Komisjon julgustab osalisriike lepingut kiiresti ratifitseerima, et see saaks jõustuda niipea kui võimalik. Komisjon annab tehnilist abi lepingu rakendamiseks.

---

¹⁸ Ettepanek moodustab osa meetmepaketist, mis võetakse vastu paralleelselt käesoleva teatisega.

Katastroofide ennetamine, valmisolek ja reageerimine

2007. aasta suvel aset leidnud ulatuslikud metsapõlengud ja piirkonnas toimuvad sagedased üleujutused näitavad, et Kagu-Euroopa riikidel on vaja suurendada oma suutlikkust ja tõhustada piirkondlikku koostööd kodanikukaitse ja katastroofide ennetamise valdkonnas. Selleks on vaja luua infosüsteemid katastroofide tagajärgede likvideerimise juhtimiseks, soetada varustust ja hädaolukordades kasutatavaid sidevahendeid ning suurendada kodanikukaitse teenistuste, tuletõrje, hüdroloogia- ja meteoroloogiateenistuste ja tervishoiuasutuste suutlikkust ja koostalitusvõimet. Komisjoni eesmärk on teha tihedat koostööd kandidaatriikidega ja kaasata potentsiaalsed kandidaatriigid täielikult ühenduse tsiviilkaitsealasesse tegevusse.

2008. aastal käivitab komisjon *katastroofiohu vähendamise algatuse*, mille raames valmistada ette piirkondlik strateegia ja arendada Lääne-Balkani riikide ja Türgi suutlikkust andmete kogumisel, töötlemisel ja jagamisel. Programmi rakendatakse tihedas koostöös selle valdkonna huvirühmadega, kelleks on Maailmapank, ÜRO, piirkondlik koostöönõukogu ja Kagu-Euroopa katastroofide ennetamise ja nendeks valmisoleku algatus (DPPI SEE), ning see täiendab nende tegevust. Eelkõige keskendutakse sünergiale Maailmapanga ja ÜRO „Katastroofiohu leevendamise ja kohanemise algatusega”.

Ühenduse kodanikukaitse mehhanism aitab suurõnnetusteks valmis olla ja neile reageerida, samal ajal kui ühenduse *kodanikukaitse rahastamisvahend* loob õigusliku aluse kõikide ELi kodanikukaitsemeetmete rahastamiseks. Alates 2007. aastast on mõlemad nimetatud vahendid osalemiseks avatud ka kandidaatriikidele ning võimaldavad teha koostööd muude kolmandate riikide, sealhulgas potentsiaalsete kandidaatriikidega.

Komisjon toetab kandidaatriikide täielikku ja kohest osalemist kodanikukaitse vahendites. Osalisriigid saavad osa võtta kõikidest ühenduse meetmetest kodanikukaitse valdkonnas, nagu pakkumismenetlused, koolitusprogrammid, simulatsiooniharjutused ja reaajas reageerimine mehhanismi kaudu esitatud kodanikukaitsealase abi taotlustele.

Samuti julgustab komisjon potentsiaalseid kandidaatriike kasutama asjakohaselt võimalust teha koostööd ühenduse kodanikukaitse mehhanismi ja kodanikukaitse rahastamisvahendi raames. Koostöö võiks hõlmata mõlema vahendi kohaldamisalas olevaid valdkondi, nagu katastroofiohu vähendamine, seire-, info- ja varajase hoiatamise süsteemid, hädaolukordades kasutatavad sidevahendid, operatiivse tegutsemisvõime ja kodanikukaitseteenistuste koostalitusvõime parandamine jt. Potentsiaalsed kandidaatriigid tuleks järk-järgult kaasata ELi kiirreageerimisvõime arendamisse kodanikukaitse moodulite alusel. Katastroofi korral saavad ka need riigid mehhanismi alusel kodanikukaitsealast abi ELi liikmesriikidelt.

Ühinemisläbirääkimisi pidavatel kandidaatriikidel on õigus saada abi ELi solidaarsusfondist. Katastroofi korral võivad kõik Lääne-Balkani riigid saada abi ka humanitaarabi korras.

Stabiilsuspakti alusel käivitatud *Kagu-Euroopa katastroofide ennetamise ja nendeks valmisoleku algatus (DPPI SEE)* on tegelnud institutsioonilise raamistiku väljatöötamisega ja tõhustanud oma tegevust valdkondades, nagu reageerimine üleujutustele, maavärinaohud ja hädaolukordadele reageerimise ühisüksuse ja katastroofide tagajärgede likvideerimise juhtimise koolitusprogrammi loomise võimaluste uurimine. Aprillis 2008 korraldab SEECF eesistujariik Bulgaaria Sofias kõrgetasemelise konverentsi katastroofideks valmisoleku ja nende ennetamise teemal. Komisjon jätkab koostööd DPPI SEE ja piirkondliku koostööndukoguga. Seeläbi püütakse tagada, et piirkondlikud algatused oleksid täielikult kooskõlas ühenduse tegevusega kodanikukaitse valdkonnas.

Doonau: looduskaitse ja laevaliiklus

Komisjon toetab mitmesuguseid algatusi ja organisatsioone, mille tegevus on seotud looduskaitse, siseveetranspordi võimaluste parema kasutamise ja katastroofide kõrgetasemelise ennetamisega Doonaul. Eelkõige tegutsetakse Doonau jõe kaitse rahvusvahelise komisjoni (ICPDR) egiidi all: hiljutine ühisavaldus laevaliikluse ja keskkonnasäästlikkuse kohta Doonaul aitab tõhusalt kaasa kooskõlastatud seisukoha kujundamisele iga üksiku projekti suhtes. Komisjon on pidanud läbirääkimisi ühenduse ühinemiseks Doonau komisjoniga, mis reguleerib laevaliiklust Doonau jõel.

8. Ühenduse rahaline toetus ja rahastamise kooskõlastamine

Alates 2007. aastast annab EL Lääne-Balkani riikidele *rahalist toetust* uue ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA)¹⁹ kaudu.

IPA koondab kogu ühinemiseelse abi ühtsesse raamistikku. Põhirõhk on asetatud sellele, et abi saavad riigid vastutaksid ise abi rakendamise eest, ning et toetust saaksid piiriülene koostöö ja „töö käigus õppimine”. See valmistab kandidaatriike ette regionaal-, sotsiaal-, maaelu arengu ja ühtekuuluvusfondist antava abi rakendamiseks ELiga ühinemise korral.

Ajavahemikus 2007–2011 saavad Lääne-Balkani riigid IPA raames toetust ligikaudu 4 miljardit eurot. See võrdub 30 euroga inimese kohta aastas, mis on oluliselt rohkem, kui EÜ kunagi ühelegi maailma piirkonnale andnud on.

Eriolist tähelepanu pööratakse valdkondadele, mille puhul nõukogu on rõhutanud vajadust tegutseda ühinemisprotsessi varajases järgus. Nendeks on riigiloome, õigusriik, leppimine, haldus- ja kohtureform, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus ning majandusreformid.

Euroopa Investeerimispank suurendab piirkonnale antavate laenude mahtu (kokku 1,9 miljardilt eurolt aastatel 2005–2007 hinnanguliselt 2,8 miljardi euronit aastatel 2008–2010). See sisaldab nii ühenduse eelarvest tagatud kui ka EIP omal vastutusel antud laene. EIP laenutegevus Lääne-Balkani riikides keskendub põhiliselt transpordi, energeetika, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, keskkonna, kohaliku infrastruktuuri, hariduse ja tervishoiu valdkonna projektidele.

---

¹⁹ IPA hõlmab kõiki kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike, st Lääne-Balkani riike ja Türgit.

Suuri pingutusi tehakse Kosovo abistamiseks. Kosovo arengu toetamiseks ja rahvusvahelise kogukonna kohaoleku rahastamiseks on ajavahemikus 2007–2010 kavas ELi eri rahastamisvahenditest eraldada üle ühe miljardi euro.

Tegevuse kooskõlastamine komisjoni ja teiste rahastajate vahel on ülimalt oluline abimeetmete vastastikuse täiendavuse, sidususe, tõhususe ja mõjuvuse tagamiseks. Komisjon kavatses mitmekordistada oma jõupingutusi selles valdkonnas, kaasates nii EIP, EBRD ja teised rahvusvahelised finantseerimisasutused kui ka kahepoolsete rahastajad. Seeläbi püütakse suunata võimalikult palju toetust piirkonna põhiliste moderniseerimis- ja arendamisvajaduste rahuldamiseks, koondades kokku abisummad ja laenud.

2006. aastal kirjutas komisjon koos mitmete rahvusvaheliste finantseerimisasutusega²⁰ alla vastastikuse mõistmise memorandumile tegevuse kooskõlastamiseks ja koostööks kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide toetamisel. Kohalikul tasandil loodi 2007. aastal IPA toetuse kavandamise nõupidamissüsteem, milles osalevad abi saavates riikides asuvad liikmesriikide saatkonnad, rahvusvaheliste finantseerimisasutuste kohalikud esindused ja ELi-välised rahastajad. Nimetatud kooskõlastamist jätkatakse ja tõhustatakse.

Abi saavate riikide varajast kaasamist ja nendega nõu pidamist kogu toetuse kavandamise tsükli jooksul jätkatakse nii kohalikul tasandil kui ka korrapäraste piirkondlike kohtumiste korraldamise kaudu.

Detsembris 2007 kohtus komisjon kõigi kahepoolsete rahastajatega, kes viivad Lääne-Balkani riikides läbi suuri programme, ning rahvusvaheliste finantseerimisasutuste esindajatega. Kohtumine lõi raamistiku tihedamaks koostööks abi andmisel piirkonna riikidele. 2008. aasta juunis korraldab komisjon kõrgetasemelise järelkohtumise. Selle eesmärk on kooskõlastada kõikidelt piirkonnas tegutsevatelt põhilistelt abiandjatelt tuleva toetuse rakendamist nii riikide kui ka valdkondade lõikes.

Komisjon valmistab ette *Kosovo rahaliste toetajate konverentsi*, mille eesmärk on tagada Kosovole rahaline abi oma staatuse rakendamiseks ja kõigi kogukondade sotsiaalmajandusliku arengu edendamiseks. ELi liikmesriike ja rahvusvahelisi rahastajaid kutsutakse üles konverentsil osalema.

---

²⁰ EIP, EBRD, IBRD, IFC, Põhjamaade Investeerimispank, Põhjamaade Keskkonna Finantseerimiskorporatsioon, Euroopa Nõukogu Arengupank ja Musta Mere Kaubandus- ja Arengupank.

III. JÄRELDUSED

Nõukogul ja parlamendil palutakse teadmiseks võtta järgmised järeldused.

- Lääne-Balkani riikide tulevik on kuuluda ELi. EL rõhutab rahu, stabiilsuse ja julgeoleku tähtsust selles Euroopa osas ja tervitab kõiki Lääne-Balkani riikide pingutusi liikuda ELile lähemale, täites vajalikud tingimused. Lääne-Balkani riigid on võimelised kiirendama oma liikumist ELi liikmeks saamise suunas, kui nad jätkavad reformide ja leppimise teed ja täidavad seatud tingimused. EL toetab neid selles püüdluses.
- Käesolev aasta on Lääne-Balkani riikide jaoks määrava tähtsusega. Nüüd oleneb piirkonna demokraatlikult valitud juhtidest, kas nende riigid saavad teha otsustava läbimurde stabiilsuse ja ELi liikmeks saamise suunas.
- Horvaatia on sel aastal võimalik teha märkimisväärseid edusamme ning aasta võib kujuneda Horvaatia ühinemisläbirääkimiste jaoks murranguliseks, kui riik saavutab küllaldast edu mitmetes põhilistes reformivaldkondades ja saavutab sihttasemed. Horvaatia peab viivitamatult tegelema ökoloogilise ja kalapüügikohtade kaitsetsooni küsimusega, arvestades nõukogu järeldusi.
- Endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik peab täitma sihttasemeteks seatud esmatähtsad ülesanded, et näidata oma valmidust alustada ühinemisläbirääkimisi. Komisjoni hinnangul on piisava poliitilise otsusekindluse ja järjepidevate jõupingutuste korral võimalik vajalik edu saavutada 2008. aasta jooksul. Komisjon otsustab oma sügise eduaruande põhjal, kas esitada soovitus ühinemisläbirääkimiste alustamiseks.
- Albaania edasine liikumine ELi suunas oleneb eeskätt sellest, kas riik suudab rahuldavalt rakendada stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut, tagada tulevaste valimiste vastavus rahvusvahelistele standarditele ja tugevdada õigusriiki, seda eelkõige võitluses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega.
- Montenegro lähenemine ELile sõltub riigi võimest tugevdada õigusriiki eelkõige võitluses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega, suurendada haldussuutlikkust ja laiendada konsensust riigiloome küsimustes. Eriti oluline on stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu rahuldav rakendamine.
- Bosnia ja Hertsegoviinaga saab stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu alla kirjutada kohe, kui riik täidab seni täitmata jäänud tingimused. Komisjoni hinnangul on piisava poliitilise tahte ja konsensuse korral võimalik seda saavutada juba lähitulevikus.
- Serbial on võtmeroll Lääne-Balkani stabiilsuse, heanaaberlike suhete ja piirkondliku koostöö tagamisel. Komisjon tuletab meelde Euroopa Ülemkogu 2007. aasta detsembri järeldusi, et riigi edusamme teel ELi ja kandidaatriigi staatuse poole saab kiirendada. Komisjon kutsub Serbiat üles kinnitama oma tahet kuuluda tulevikus Euroopa Liitu.
- EL jääb kindlaks oma lubadusele toetada Kosovo poliitilist ja majanduslikku arengut. Kosovol, nagu teistelgi Lääne-Balkani riikidel, on selge ja käegakatsutav võimalus saada ELi liikmeks. Selle eesmärgi saavutamiseks kasutab komisjon oma käsutuses olevaid vahendeid, et edendada eelkõige demokraatlikke reforme, heanaaberlikke suhteid ja majandusedu.

- Riigiloome, heade valitsemistavade, haldus- ja kohtureformi, õigusriigi, sealhulgas korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, leppimise, sotsiaalmajandusliku arengu ning kodanikuühiskonna väljakujundamisega seotud põhiküsimused on Lääne-Balkani riikide esmatahtsad reformiülesanded. Täielik koostöö endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga on endiselt eeltingimuseks, mille riigid peavad täitma, et liikuda edasi teel ELiga ühinemise suunas.
- Komisjon alustab peagi kõigi asjaomaste piirkonna riikidega dialoogi, et koostada võimalikult kiiresti tegevuskavad tingimuste kohta, mis tuleb täita viisanõude kaotamiseks. Edusamme selles protsessis jälgivad nii nõukogu kui ka komisjon.
- Komisjon suurendab veelgi Lääne-Balkani üliõpilastele ELis õppimiseks antavate stipendiumide arvu.
- Hoogustatakse pingutusi, et tagada Lääne-Balkani riikide täielik osalemine ühenduse programmides ja ametite töös.
- Komisjoni toetus kodanikuühiskonna väljakujundamisele ja dialoogile suureneb oluliselt. Sel eesmärgil luuakse uus rahastamisvahend.
- Komisjon toetab piirkondlikku avaliku halduse kooli (ReSPA) ja selle kujundamist täiemahuliseks õppeasutuseks, mis hakkab tööle 2009. aasta alguses Montenegros Danilovgradis.
- Parandatakse tegevuse kooskõlastamist rahvusvaheliste finantseerimisasutuste, eelkõige EIP ja EBRDga, ja kahepoolsete rahastajatega, et koondada abisummasid ja laene moderniseerimiseks ja arenguks. Komisjon, EIP, EBRD ja Euroopa Arengupanga nõukogu on kohustunud looma koos teiste rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja rahastajatega aastaks 2010 Lääne-Balkani investeerimisraamistikku. Komisjon käivitab Lääne-Balkani infrastruktuuri algatuse koos mitme rahvusvahelise finantseerimisasutuse ja kahepoolse rahastajaga. Komisjon analüüsib edasiste algatuste otstarbekust piirkonnas ELi strateegiliste eesmärkide toetamiseks võetavate meetmete mõju suurendamiseks.
- Komisjon esitab uue katastroofiohu vähendamise algatuse. See aitab piirkonna riikidel suurendada oma suutlikkust selles valdkonnas. Komisjon seab eesmärgiks ka Lääne-Balkani riikide kaasamise ühenduse kodanikukaitse mehhanismi ja rahastamisvahendisse.
- Tõhustatakse parlamentaarset koostööd Lääne-Balkani riikide vahel ning Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide vahelist koostööd. Selle tegevuse eesmärk on jagada häid tavasid ja soodustada leppimist.
- Piirkondliku koostöö edasiarendamine on Lääne-Balkani riikide ELiga ühinemise tegevuskava lahutamatu osa. Hiljutine üleminek stabiilsuspaktilt piirkondlikule koostöönõukogule oli äärmiselt oluline positiivne samm. Komisjon toetab piirkondlikku koostöönõukogu ja muid koostööraamistikke, nagu CEFTA, energiaühenduse asutamisleping ja Euroopa ühise lennunduspiirkonna leping. Samuti teeb komisjon ettepaneku alustada läbirääkimisi Lääne-Balkani transpordiühenduse asutamislepingu sõlmimiseks.

- Piirkondlik koostöö toob reaalselt kasu Lääne-Balkani riikide rahvastele ning aitab neil ELile lähemale liikuda. See nõuab ELi pidevat toetust ning komisjon jälgib seda tähelepanelikult.